

همایش گنگوهر تیرماه

بخش دوم

سال ۱۴۰۳

مبحث آرایه‌ها - علیرضا احمدی

آرایه های بیت زیر کدام اند؟

ای که از سرچشمه نوشت برفت آب نبات / مرده مرجان جان افزای توست آب حیات

(۱) تلمیح . تشبیح . حس تعلیل . کنایه

(۲) ایهام تناسب . اسلوب معادله . استعاره . لف و نشر

(۳) جناس تام . تشبیه . ایهام . حسن تعلیل

(۴) تشبیه . استعاره . جناس . واج آرای

در کدام بیت ، تشبیه و استعاره مشهود است ؟

(۱) آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست / چشم میگون لب خندان دل خرم با اوست

(۲) میل خوبان نه من بی سرو پا دارم و بس / کیست آن کاوه به رخ سرو قدان مایل نیست

(۳) لعل تو در چشم من باده بود در قدح / مهر تو در جان من کنج بود در خراب

(۴) شور شراب عشق تو آن نفسم رود ز سر / کاین سرپر حوس شود خاک در سرای تو

آرایه های بیت زیر کدام اند؟

کوهکن که یک عمری داشت غصه شیرین / روی او ندید آخر داد جان شیرین را

(۱) مجاز - جناس - ایهام تناسب - حس آمیزی

(۲) پارادوکس - تلمیح - کنایه - واژه آرای

(۳) حسن تعلیل - جناس تام - ایهام - تلمیح

(۴) حس آمیزی - تلمیح - کنایه - تناقض

آرایه های روبه روی همه ابیات «کاملاً» درست است؛ به جز:

(۱) در راه بتان که صلحشان باشد جنگ/ تا چند خروشم چو جرس از دل تنگ؟ (پارادوکس - مجاز)

(۲) تویی آن شمع که هر شام ملائک تا صبح / در هوای تو پرو بال چو پروانه زدند (ایهام - تشبیه)

(۳) میکشم جوری از آن نرگس فتان که می‌رس / می خورم خونی از آن غنچه خندان که می‌رس (مجاز به علاقه شباهت - موازنه)

(۴) در وصف لعل دلبر شیرین بیان ما / شاخ نبات گشت زبان در دهان ما (استعاره - حس آمیزی)

آرایه های « حسن تعلیل-مجاز-ایهام-لف و نشر » به ترتیب در کدام ابیات یافت می شود؟
 الف) چون جام شفق موج زند خون به دل من / با این همه دور از تو مرا چهره زردی است
 ب) نه خلاف عهد کردم که حدیث جز تو گویم / همه بر سر زبانند و تو در میان جانی
 ج) به بوی نافه ای کاخز صبا زان طره بگشاید / ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دل ها
 د) چشم و دل من ز هجرت ای در خوش آب / صحرای پراتش است و دریای پر آب
 ۱) ج.ب.د.الف ۲) الف.ب.ج.د ۳) الف.د.ج.ب ۴) ب.ج.د.الف

در همه ابیات واژه خون مشبه است؛ به جز
 الف) هر آن کو بر زبان نام تو آورد / چو لاله در دهان خون جگر برد
 ب) وصال محفل دریادلان میسر نیست / مگر به باره خون طی کنیم فاصله را
 ج) چو بهرام زان کاخ آمد برون / تو گفتی ببارید از چشم خون
 د) کنون که تیغ تو مانند ابر خون بارد / جهان سراسر گردد چون بوستان ارم
 ۱) الف.ب ۲) ب.ج ۳) د.ج ۴) الف.د

در کدام بیت شاعر از تشبیه و پارادوکس بهره برده است؟
 ۱) صوفی مجلس که دی جام و قدح می شکست / باز به یک جرعه می عاقل و فرزانه شد
 ۲) به یاد شمع رخت آهی از دلم سرزد / که در دل شب تاریک روشنایی داد
 ۳) تو خامه دو زبان بین که حال درد فراق / چگونه شرح دهد با زبان ببریده
 ۴) طالع نگر که کشت امیدم ز آب سوخت / در کشوری که برق هوادار خرمن است

آرایه های بیت زیر کدام اند؟
 جانا دل من چون دهن تنگ تو تنگ است / پشتم ز خیال سر زلف تو چو چنگ است
 ۱) ایهام تناسب، استعاره مصرحه، مجاز، واژه آرایی
 ۲) تشبیه بلیغ اسنادی، جناس، اسلوب معادله، ایهام
 ۳) مراعات نظیر، واج آرایی، اسلوب معادله، تشبیه
 ۴) کنایه، سجع، حسن تعلیل، لف و نشر

در کدام گزینه دو تشبیه و یک استعاره وجود دارد؟

- (۱) پشت چون آینه بر دیوار حیرت داده ایم / واله خار و گل این باغ و بستانیم ما
- (۲) در چمن نرگس سرمست خراب افتاده ست / زانکه اندر قدح لاله مدام است امروز
- (۳) دل عشوه می فروخت که من مرغ زیرکم / اینک فتاده در سر زلف چو دام اوست
- (۴) جاها ز دام زلف چو بر خاک می فشاند / بر آن غریب ما چه گذشت ای صبا بگو

کدام گزینه دارای یک ایهام و بیشترین تشبیه است؟

- (۱) اگرچه زان لب شیرین جواب تلخ دهند/ ولی به گاه شکرخنده جان شیرین اند
- (۲) چون توأم که دل از مهر رخت بگیرم / زان که چون صبح به آه سحر ت یافته ام
- (۳) آب تلخ است مدام چو صراحی در حلق / تا تو یک روز چو ساغر به دهن بازایی
- (۴) چو لاله بود چراغم به جست و جوی تو در دست / ولی به باغ تو دور از تو داغدار تو بودم

آرایه های مقابل همه ابیات کاملاً درست هستند؛ به جز

- (۱) شاه شمشاد قدان خسرو شیرین دهنان / که به مژگان شکند قلب همه صف شکنان (تشبیه، ایهام)
- (۲) بدانسان سوخت چون شمع که بر من / صراحی گریه و بریط فغان کرد (استعاره، حسن تعلیل)
- (۳) سرزمستی برنگیرد تا به صبح روز حشر / هر که چون من در ازل یک جرعه خورد از جام دوست (تشبیه، مجاز)
- (۴) در سخن مخفی شدم مانند بو در برگ گل / هر که خواهد دیدنم گو در سخن جوید مرا (پارادوکس، تشبیه)

در کدام گزینه آرایه های «استعاره حسن، تعلیل، کنایه جناس و اسلوب معادله» به ترتیب یافت میشوند؟

- (الف) تو مرا کشتی و خدای نکشت / مقبل آن کز خدای گیرد پشت
- (ب) بوی گل در عذرخواهی از چمن بیرون دوید / باغبان گر بست بر رویم در گلزار را
- (ج) وقت بی برگی شود گوهر فشان از اشک تاک / تنگ دستی مانع ریزش نگردد جود را
- (د) بر برگ گل به خون شقایق نوشته اند / کان کس که پخته شد می چون ارغوان گرفت
- (ه) گرت اندیشه میباشد ز بدگویان بی معنی / چو معنی معجری ببرند و چون اندیشه پنهان آی

(۱) د - ج - ب - الف - ه

(۲) ب - د - الف - ج - ه

(۳) ب - الف - ه - ج - د

(۴) د - ب - الف - ه - ج

آرایه های «لف و نشر، کنایه موازنه مجاز و ایهام» به ترتیب در کدام ابیات آمده اند؟

الف) به تیرگی و درازی شبی چو دوش ندیدم / اگرچه زلف تو از دوش بگذرد به درازی
ب) محنت امروز فردا جمله راحت میشود / اشک خونین آب صحرای قیامت میشود
ج) گه مشک میفشاند برمه زگرد موکب / گه ماه می نگارد در ره ز نعل مرکب
د) آه دل و اشک دیده ام دارد / خاصیت برق و فیض باران را
ه) از رخ آویخته ای هر طرفی زلف به خم / تا بری گوی دل خلق به چوگانی چند

- ۱) د - ه - ج - الف - ب
۲) الف - د - ب - ه - ج
۳) الف - ه - د - ب - ج
۴) د - ه - ج - ب - الف

کدام بیت فاقد «استعاره و دارای تشبیه و جناس» است؟

- ۱) به کام تا نرساند مرا لبش چون نای / نصیحت همه عالم به گوش من باد است
۲) عرض حاجت در حریم حضرتت محتاج نیست / رازکس مخفی نماند با فروغ رای تو
۳) پری رویا چرا پنهان شوی از مردم چشمم / پری را خاصیت آن است کز مردم نهان باشد
۴) در اندیشه ببستم قلم وهم شکستم / که تو زیباتر از آنی که کنم وصف و بیان

آرایه شاخص هر بیت به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- الف) به امید چکیدن دست و پایی میزند اشکم / تنزل در نظر معراج باشد همت دون را
ب) دایم از تنگدلی سر به گریبان باشد / هر که چون غنچه در این باغ به زر پردازد
ج) خامشی دریا و گفت و گو خس و خاشاک اوست / پاک کن از خار و خس این بحرگوهر خیز را
د) در خم زلف تو آویخت دل از چاه زنج / آه کز چاه برون آمد و در دام افتاد

۱) پارادوکس، جناس، اسلوب معادله، تشبیه

۲) تشبیه، استعاره، مجاز به علاقه شباهت، لف و نشر

۳) جناس، تشبیه، استعاره، ایهام

۴) اسلوب معادله، کنایه، حسن تعلیل، جناس

آرایه های بیت زیر کدام اند؟

مشک را سودای زلفش خون به جوش آورده است/ بی سبب خون جگر در ناف آهو بسته نیست

(۱) ایهام، استعاره، تشبیه، حسن تعلیل

(۲) واژه آرایه، اسلوب معادله، مراعات نظیر، استعاره

(۳) ایهام، مجاز، تشبیه، کنایه

(۴) کنایه، تضاد، تکرار، اسلوب معادله

آرایه های مقابل همه ابیات درست است؛ به جز....

(۱) پنبه را دانی چرا مینا دهد برفرق جای/ هرکه سر میکشان پوشیده جایش بر سر است (حسن تعلیل - جناس همسان)

(۲) شوق تا باقی است ننشیند به دل هرگز غبار/ گرد ننشیند بر اخگر شعله تا در مجمر است (اسلوب معادله - استعاره)

(۳) پیش از اینت بیش از این اندیشه عشاق بود/ مهرورزی تو با ما شهره آفاق بود (جناس - مجاز)

(۴) کارها رو درگشایش همچو گل آورده است/ بستگی مانند قفل از خانه دل بردار است (تشبیه - تضاد)

در شعر نیمایی، زیر چند «تشبیه» به کار رفته است؟

سال میان دو پلک را / ثانیه هایی شبیه راز تولد / بدرقه کردند / کم کم در ارتفاع خیس ملاقات / صومعه نور

/ ساخته میشد / حادثه از جنس ترس بود.

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

آرایه های مقابل همه ابیات درست اند؛ به جز....

(۱) بی گناهی کم گناهی نیست در دیوان عشق/ یوسف از دامان پاک خود به زندان میشود (حسن تعلیل - پارادوکس)

(۲) بلبلم لیک چو گل عهد ببندد با زاغ/ من دگر با چه دلی لب به سخن بازکنم استعاره - ایهام تناسب)

(۳) در معرکه عشق تو عظم سپر افکند/ کان حمله که او آرد رستم نپذیرد (تضاد - تشخیص)

(۴) یک چند بود لاله و گلنار همیشه/ تو لاله زلب داری و گلنار زرخسار (تشبیه - تناسب)

جانکته ای

ADABIAT-AHMADI